

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

РОБОЧА ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА

**ПРИВЕДЕННЯ ЗАХИСНОЇ СПОРУДИ У ГОТОВНІСТЬ. ПОРЯДОК ЗАПОВНЕННЯ,
УКРИТТЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРЕБУВАННЯ У ЗАХИСНІ СПОРУДІ**

РОЗРОБНИК:

Микола ТРИМПОЛ, майстер виробничого навчання
Чернівецьких територіальних курсів цивільного захисту
та безпеки життєдіяльності III категорії

Розглянута та схвалена на засіданні
методичної комісії Навчально-методичного
центру цивільного захисту та безпеки
життєдіяльності Чернівецької області
Чернівецької області
Протокол № 2 від 27 лютого 2020 року

СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ

РОБОЧА ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА призначена для виконання категорією слухачів «Інженерно-технічні працівники, які очолюють ланки, групи з обслуговування захисних споруд цивільного захисту» завдань практичного характеру, повторення навчального матеріалу та впорядкування знань, здобутих під час функціонального навчання на Чернівецьких територіальних курсах цивільного захисту та безпеки життєдіяльності III категорії.

НОРМАТИВНІ ДОКУМЕНТИ

- ⇒ Кодекс цивільного захисту України від 02 жовтня 2012 № 5403-VI.
- ⇒ Закон України від 18 січня 2001 № 2245-III «Про об'єкти підвищеної небезпеки».
- ⇒ Постанови Кабінету Міністрів України:
 - від 09 січня 2014 № 11 «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту»;
 - від 26 червня 2013 № 444 «Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях»;
 - від 26 червня 2013 № 443 «Про затвердження Порядку підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту»;
 - від 23 жовтня 2013 № 819 «Про затвердження Порядку проведення навчання керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту»;
 - від 19 серпня 2002 № 1200 «Про затвердження Порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту»;
 - від 09 жовтня 2013 № 787 «Про затвердження Порядку утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту».
- ⇒ Наказ МВС України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту», зареєстрований у Міністерстві юстиції України 30 липня 2018 р. за № 879/32331

ПРИВЕДЕННЯ ЗАХИСНИХ СПОРУД У ГОТОВНІСТЬ

ЗДІЙСНЮЮТЬ:

⇒ балансоутримувачі фонду захисних споруд у разі переведення функціональних та територіальних підсистем, ланок територіальних підсистем Єдиної державної системи цивільного захисту до функціонування у режимах ПІДВИЩЕНОЇ ГОТОВНОСТІ, НАДЗВИЧАЙНОЇ СИТУАЦІЇ, НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ ТА В ОСОБЛИВИЙ ПЕРІОД (далі - вищі ступені готовності) у строк, що не перевищує 12 ГОДИН

ГОТОВНІСТЬ ФОНДУ ЗАХИСНИХ СПОРУД ПЕРЕДБАЧАЄ:

належний технічний стан несучих огорожувальних конструкцій, гідроізоляції і захисних пристроїв захисної споруди (споруди подвійного призначення, найпростішого укриття)

надійну герметичність захисної споруди (для сховищ)

справність і постійну готовність до роботи спеціального обладнання, інженерних мереж та систем життєзабезпечення захисної споруди, наявність нормативних аварійних запасів води, паливно-мастильних матеріалів, а також майна, необхідного для життєзабезпечення населення, що підлягає укриттю

підготовленість особового складу формування з обслуговування захисних споруд

належний протипожежний та санітарний стан приміщень захисних споруд.

ПЕРШОЧЕРГОВІ ПІДГОТОВЧІ ЗАХОДИ (РОБОТИ) (за планом приведення споруд фонду захисних споруд у готовність)

- ! РОЗКРИТИ ВСІ ОПЕЧАТАНІ ПРИМІЩЕННЯ, розконсервувати і перевірити ДЕС, інше спеціальне обладнання, інженерні мережі і системи життєзабезпечення захисної споруди, а також вимірювальні прилади;
- ! УСУНУТИ ВИЯВЛЕНІ НЕДОЛІКИ та провести технічне обслуговування спеціального обладнання, інженерних мереж і систем життєзабезпечення;
- ! відкрити всі входи для прийому населення, що підлягає укриттю;
- ! припинити роботу технологічного обладнання (за потреби);
- ! закрити (задраїти) технологічні прорізи (вантажні люки, шахти ліфтів, вентиляційні отвори) сховищ. В ПРУ, спорудах подвійного призначення та найпростіших укриттях закласти прорізи в огорожувальних конструкціях, що виступають над поверхнею землі;
- ! провітрити і за потреби здійснити дезінфекцію приміщень;
- ! винести з приміщень громіздке устаткування, матеріали і вироби, що перешкоджають розміщенню людей, або становлять загрозу для їх життя та здоров'я;
- ! розчистити підходи до захисних споруд (споруд подвійного призначення, найпростіших укриттів), установити написи-показники і включити світлові сигнали «ВХІД»;
- ! установити і підключити репродуктори (гучномовці) та телефони;
- ! установити нари і лавки для розміщення людей, при цьому необхідно зберегти максимальну місткість споруди;
- ! здійснити перевірку захисної споруди на герметичність (для сховища);
- ! поповнити та довести до визначених нормативів запас лікарських засобів та медичних виробів;
- ! забезпечити необхідний запас продуктів харчування;
- ! заповнити баки питною водою, занести ємності з питною водою (для ПРУ, не обладнаних системою водопостачання, а також споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів);
- ! занести виносні баки для нечистот (для неканалізованих ПРУ, а також споруд подвійного призначення та найпростіших укриттів);
- ! забезпечити захисну споруду відсутнім інструментом, приладами, матеріалами;
- ! здійснити інші заходи, необхідні для приведення захисної споруди в готовність до використання за призначенням.

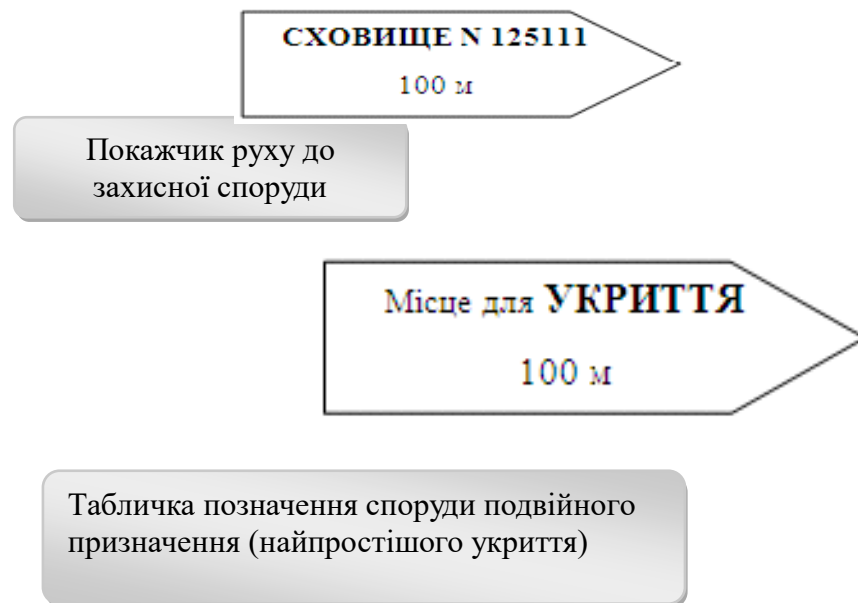
⇒ **ПЛАН ПРИВЕДЕННЯ ЗАХИСНОЇ СПОРУДИ** (споруди подвійного призначення, найпростішого укриття) у готовність складається завчасно з призначенням відповідальних осіб і затверджується балансоутримувачем

⇒ Роботи з підготовки виконує **ОСОБОВИЙ СКЛАД ФОРМУВАНЬ** з обслуговування захисних споруд.

СХОВИЩЕ N 125111
ПАТ "Рубін"
Ключі знаходяться: _____
Відповідальна особа _____
тел. _____

Табличка позначення захисної споруди

Місце для **УКРИТТЯ**
КП "ЖЕУ N 3"
Адреса: _____
Ключі знаходяться: _____
тел. _____

⇒ **ТАБЛИЧКИ ТА ПОКАЖЧИКИ** виконуються на білому фоні чорним кольором.

⇒ **ТАБЛИЧКА** має розмір 60x50 см, по центру розміщено міжнародний розпізнавальний знак цивільної оборони (блакитний рівносторонній трикутник на оранжевому фоні), вивішується біля входних дверей

⇒ У **НІЧНИЙ ЧАС** таблички позначення захисної споруди і входи мають бути освітлені або дубльовані світловими показниками.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОBOB'ЯЗКИ КОМАНДИРА ФОРМУВАННЯ З ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗАХИСНОЇ СПОРУДИ

ПРИЗНАЧАЄТЬСЯ
наказом керівника з
числа інженерно-
технічних працівників
об'єкта (цеху)

ПІДПОРЯДКОВУЄТЬСЯ
начальнику підрозділу, за
яким закріплена захисна
споруда і, оперативно,
керівнику

є безпосереднім
начальником особового
складу формування

У випадках, коли захисну споруду обслуговує персонал, що не входить до складу формувань (при ремонтних роботах тощо), керівник відповідає за організацію контролю за якістю робіт і за підтриманням максимально можливої готовності захисної споруди до використання за призначенням.

ВІДПОВІДАЄ ЗА:

підготовку, дисципліну, морально-психологічний стан підлеглого особового складу;
підтримку постійної готовності формування;
своєчасне виконання завдань;
збереження техніки, обладнання, майна захисних споруд ЦЗ;
підготовку захисної споруди до прийому осіб, що укриваються;
організацію її заповнення, правильну експлуатацію захисної споруди під час перебування у ній осіб, що укриваються

КОМАНДИР ФОРМУВАННЯ З ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗАХИСНОЇ СПОРУДИ ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ

У РАЗІ ОТРИМАННЯ ВКАЗІВКИ (СИГНАЛУ, ПОВІДОМЛЕННЯ) ПРО УКРИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

розставити особовий склад формування з обслуговування захисної споруди по місцях (постах) згідно з його обов'язками;
організувати приймання, облік і розміщення осіб, що укриваються;
зупинити заповнення сховища через входи без шлюзів і закрити захисно-герметичні і герметичні двері (ворота) після отримання команди або прийняття рішення про закриття захисної споруди;
організувати контроль параметрів повітряного середовища, радіаційної та хімічної обстановки всередині і ззовні захисної споруди;
включити систему вентиляції у відповідному режимі;
довести до осіб, що укриваються, правила поведінки у захисній споруді та контролювати їх дотримання;
організувати харчування і медичне обслуговування осіб, що укриваються;
інформувати осіб, що укриваються, про обстановку ззовні захисної споруди;
віддати команду про застосування індивідуальних засобів захисту при небезпечних концентраціях отруйних речовин у повітрі ПРУ;
віддати команду працівникам за лінією герметизації, а також персоналу, що обслуговує ДЕС, працювати у протигазах;
прийняти, за необхідності, рішення про вимушену евакуацію із захисної споруди.

ЗА СИГНАЛОМ «ВІДБІЙ»

уточнює обстановку у районі захисної споруди, шляхи і напрямки виходу з неї;
установлює, за необхідністю, порядок виходу із захисної споруди;
після звільнення захисної споруди організовує прибирання, провітрювання і, за необхідністю, дезактивацію приміщень;
виконує заходи підготування до наступного (повторного) прийому осіб, що укриваються.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОБОВ'ЯЗКИ ОСОБОВОГО СКЛАДУ ФОРМУВАННЯ З ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗАХИСНИХ СПОРУД

ФОРМУВАННЯ З ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗАХИСНИХ СПОРУД створюються у кожній працюючій зміні підприємства незалежно від її чисельності, до його складу включаються фахівці, що не мають мобілізаційних розпоряджень військкоматів. Склад формування оголошується наказом по об'єкту.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОБОВ'ЯЗКИ особового складу формувань з обслуговування захисних споруд і дії їх ланок (окремих постів), за командами і сигналами цивільного захисту розробляються на місцях для кожної захисної споруди посадовими особами, які призначені відповідальними за утримання захисних споруд в організаціях, на об'єктах, з урахуванням вимог Інструкції та технічних характеристик захисної споруди.

ОСОБОВИЙ СКЛАД ФОРМУВАННЯ З ОБСЛУГОВУВАННЯ ЗАХИСНОЇ СПОРУДИ З ОБОВ'ЯЗАННЯМИ:

- знати вимоги щодо утримання і експлуатації фонду захисних споруд, які визначені Вимогами, уміти користуватися інженерно-технічним обладнанням, установленим у споруді;
- знати конструкцію захисної споруди (споруди подвійного призначення, найпростішого укриття), уміти користуватися тамбуром-шлюзом аварійного виходу (для сховищ), знати розміщення запірної арматури інженерних комунікацій;
- уміти користуватися контрольно-вимірювальними приладами;
- виконувати усі команди і розпорядження командира (відповідальної особи).

ЛАНКА ІЗ ЗАПОВНЕННЯ І РОЗМІЩЕННЯ ОСІБ, ЩО УКРИВАЮТЬСЯ (КОНТРОЛЕР)

- забезпечує звільнення споруди від майна, розміщує нари та виконує інші заходи у приміщеннях для осіб, що укриваються;
- перевіряє готовність дверей (воріт) до закриття, у разі виявлення несправностей усуває їх;
- позначає маршрути руху до споруди осіб, які укриваються;
- організовує зустріч, приймання і розміщення осіб, які укриваються, по відсіках;
- закриває двері (ворота) входів;
- забезпечує пропускання людей до захисної споруди через тамбури-шлюзи після її закриття (для сховищ);
- стежить за порядком у відсіках;
- забезпечує охорону входів і аварійного виходу споруди;
- організовує вихід осіб, що укриваються, через входи або аварійний вихід.

ЛАНКА ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ (ЕЛЕКТРИК, ЕЛЕКТРИК-МОТОРИСТ):

- обслуговує дизельну електростанцію (для сховищ), електричну мережу та електрообладнання;
- забезпечує справність аварійного освітлення і включення його при виході з ладу інших джерел

ЛАНКА З ВОДОПОСТАЧАННЯ І КАНАЛІЗАЦІЇ (СЛЮСАР З ВОДОПРОВОДУ І КАНАЛІЗАЦІЇ):

- забезпечує справність систем водопостачання і каналізації у захисній споруді;
- організовує роздачу питної води із ємностей запасу води, які є у захисній споруді (при відсутності або виходу із ладу зовнішньої водопровідної мережі);
- слідкує за порядком у санітарних вузлах захисної споруди, організовує збирання відходів.

ЛАНКА З ОБСЛУГОВУВАННЯ ФІЛЬТРОВЕНТИЛЯЦІЙНОГО ОБЛАДНАННЯ (СЛЮСАР З ВЕНТИЛЯЦІЇ):

- забезпечує роботу систем повітропостачання у заданих режимах, слідкує за станом захисно-герметичних пристроїв і усуває їх несправності (для сховищ);
- контролює кількість повітря, яке подається у захисну споруду, періодично перевіряє його підпір;
- слідкує за рівномірним розподілом повітря в окремих приміщеннях (відсіках);
- вимірює температуру повітря (при режимі I - кожні 4 год., режимі II - через кожні 2 год., режимі III - щогодини)
- відносну вологість повітря (через кожні 4 год.)
- газовий склад повітря (при режимі I - не рідше ніж 1 раз на 12 годин, при режимі II - через кожні 2 год., при режимі III - щогодини).

ЗА НАЯВНОСТІ ПОЖЕЖ у зоні, де розташована захисна споруда, аналіз газового складу повітря має проводитися через кожні 30 хв. У разі досягнення у захисній споруді гранично допустимих величин параметрів мікроклімату і газового складу повітря - НЕГАЙНО ДОПОВІДАЄ заступнику керівника групи (керівнику ланки). Результати вимірів заносять у спеціальний журнал.

ЛАНКА ЗВ'ЯЗКУ І РОЗВІДКИ (ТЕЛЕФОНІСТ, РОЗВІДНИК-ХІМІК, РОЗВІДНИК-ДОЗИМЕТРИСТ):

- утримує в справності засоби оповіщення;
- забезпечує зв'язок з органами управління у сфері цивільного захисту суб'єкта господарювання, міста, району, підрозділами ДСНС;
- контролює забруднення повітря радіоактивними і отруйними речовинами всередині споруди;
- проводить радіаційну і хімічну розвідку поза спорудою і на маршрутах евакуації із зони ураження;
- забезпечує дозиметричний контроль населення, що підлягає укриттю.

МЕДИЧНА ЛАНКА (ЛІКАР, ФЕЛЬДШЕР, САНДРУЖИННИЦЯ АБО САНДРУЖИННИК):

- доукомплектовує аптечки колективні, набори фельдшерські і лікарські до установлених норм;
- забезпечує постійний нагляд за поведінкою і станом здоров'я осіб, що укриваються, з метою виявлення та ізоляції хворих;
- надає домедичну допомогу ураженим і хворим, які перебувають у споруді;
- контролює санітарний стан споруди;
- забезпечує санітарний нагляд за зберіганням і роздачею продуктів харчування та питної води;
- оцінює загальний стан і здоров'я осіб, які укриваються, та визначає можливі строки їх перебування у споруді;
- супроводжує (під час евакуації із споруди) хворих і уражених на пункт збору уражених або на місце отримання домедичної допомоги.

ЛАНКА ОРГАНІЗАЦІЇ ХАРЧУВАННЯ:

- отримує запаси продовольства,
- здійснює їх закладення до приміщень для зберігання продуктів харчування, фасування та видачу його особам, що укриваються

ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОBOB'ЯЗКИ особового складу формувань з обслуговування захисних споруд розробляються на місцях для кожної споруди командирами (відповідальними особами), з урахуванням Вимог та технічних характеристик відповідних споруд фонду захисних споруд.

ПОРЯДОК ЗАПОВНЕННЯ ЗАХИСНИХ СПОРУД ТА ПЕРЕБУВАННЯ В НИХ

- ⇒ Населення, яке підлягає укриттю, прибуває до захисної споруди із засобами індивідуального захисту, дводобовим запасом продуктів у поліетиленовій упаковці (якщо їх закладення не передбачено в таких спорудах), а також найбільш необхідними речами
- ⇒ **ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ** приносити до захисної споруди легкозаймисті речовини або речовини, що мають сильний запах, а також громіздкі речі, приводити тварин.
- ⇒ Заповнювати споруди фонду захисних споруд необхідно організовано, без паніки.
- ⇒ Розміщення людей у відсіках покладається на особовий склад формувань з обслуговування захисних споруд.
- ⇒ Осіб, які прибули з дітьми, розміщують в окремому відсіку чи в місці, спеціально відведеному для них.
- ⇒ Дітей, людей похилого віку і людей з поганим самопочуттям розміщують у медичній кімнаті або біля огорожувальних конструкцій і ближче до повітроводів.
- ⇒ Особи, які укриваються, **ПОВИННІ ВИКОНУВАТИ ВКАЗІВКИ** командира і особового складу формування з обслуговування захисної споруди щодо перебування у споруді, надавати їм необхідну допомогу.
- ⇒ Закриття герметичних дверей сховищ, зовнішніх дверей ПРУ, командир виконує за сигналом оповіщення про можливу небезпеку або, не чекаючи такого сигналу, після заповнення всієї місткості споруди. За наявності тамбурів-шлюзів заповнення сховищ може продовжуватися методом шлюзування й після їх закриття.
- ⇒ Вихід і вхід у сховище для проведення розвідки здійснюється через вхід із вентиляльованим тамбуром. Після повернення із зони забруднення у вентиляльованих тамбурах проводиться часткова дезактивація одягу, взуття, протигазів, верхній одяг залишається в тамбурі.
- ⇒ У споруді забороняється курити, шуміти, запалювати без дозволу газові лампи, свічки, не допускається пересування приміщеннями без особливої потреби, необхідно дотримуватися дисципліни, якнайменше рухатися.
- ⇒ Необхідно організувати позмінний відпочинок людей на місцях, обладнаних для лежання.

ПОРЯДОК ЗАПОВНЕННЯ ЗАХИСНИХ СПОРУД ТА ПЕРЕБУВАННЯ У НИХ

- ⇒ Для повноцінного відпочинку дозволяється тримати в споруді або брати із собою легкі підстилки і невеликі подушки з поролону, губчастої гуми або іншого синтетичного матеріалу.
- ⇒ Під час перебування людей у фонді захисних споруд контролюються такі параметри внутрішнього повітряного середовища, як температура, вологість, вміст у повітрі двоокису вуглецю, окису вуглецю і кисню. У разі досягнення граничних рівнів одного або декількох факторів необхідно вжити всіх можливих заходів для відповідної зміни параметрів внутрішнього повітряного середовища або вирішити питання щодо виведення осіб, які укриваються, із споруди.
- ⇒ Прибирання приміщень споруди проводиться двічі на добу
- ⇒ Оповіщення та інформування осіб, які укриваються, про обстановку поза спорудою, а також про сигнали та команди здійснює командир (відповідальна особа) або відбувається безпосередньо радіотрансляційною мережею.
- ⇒ Вихід із споруди здійснюється в разі надходження інформації про відсутність небезпеки (після уточнення обстановки в районі споруди), а також у випадках вимушеної евакуації в порядку, встановленому командиром (відповідальною особою).
- ⇒ **ВИМУШЕНА ЕВАКУАЦІЯ** зі споруди фонду захисних споруд проводиться в разі:
 - пошкодження споруди, що виключає подальше перебування в ній осіб, які укриваються;
 - затоплення споруди;
 - пожежі в споруді та утворення в ній небезпечних концентрацій шкідливих газів;
 - досягнення граничних параметрів внутрішнього повітряного середовища.
- ⇒ У разі неможливості використання основних входів (виходів) через їх пошкодження внаслідок дії небезпечних чинників надзвичайних ситуацій організуються роботи з виведення (евакуації) осіб, які укриваються, через аварійні виходи захисних споруд.
- ⇒ У СПОРУДАХ, РОЗМІЩЕНИХ У ГРНИЧИХ ВИРОБКАХ, для евакуації використовують один із стволів, обладнаний драбинами для виходу людей.

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ЗАХОДІВ ПРОТИПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ У ЗАХИСНІЙ СПОРУДІ.

- ✚ ЗАХИСНА СПОРУДА відповідно до її використання у мирний час ПОВИННА МАТИ первинні засоби пожежогасіння (ручні пінні і вуглекислотні вогнегасники, пісок або воду тощо) у кількості, передбаченій відповідними типовими правилами пожежної безпеки.
- ✚ Засоби пожежогасіння повинні знаходитися всередині приміщення, поруч із входом на постійному місці. Доступ до них і підходи повинні бути вільними.
- ✚ Електропроводка, арматура і вимикачі повинні знаходитися в справному стані.
- ✚ Без дозволу ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ користуватися електроприладами, вмикати і вимикати освітлення.
- ✚ За відсутності електроосвітлення дозволяється користуватися тільки електроліхтарем.
- ✚ ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ у приміщеннях сховища палити, користуватися відкритим вогнем.
- ✚ Газові лампи і свічки для освітлення застосовувати тільки з дозволу керівника ланки з обслуговування захисної споруди на короткий час у разі потреби.
- ✚ КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ зберігати у сховищі легкозаймисті речовини і фарби.
- ✚ При прибутті в захисну споруду особи, що укриваються, повинні бути проінструктовані про порядок поведження і заходи пожежної безпеки.
- ✚ ВІДПОВІДАЛЬНИМИ ЗА ПРОТИПОЖЕЖНУ БЕЗПЕКУ призначаються керівники ланок з обслуговування сховища або комендант. Вони зобов'язані знати правила протипожежної безпеки, знати первинні засоби пожежогасіння і постійно стежити за їх наявністю і справністю, вимагати від осіб що укриваються суворого дотримання заходів протипожежної безпеки.
- ✚ Після вибуття із захисної споруди осіб, що укривалися, необхідно перевірити всі приміщення, знеструмити всі споживачі і вимкнути освітлення.
- ✚ Евакуація майна та організація гасіння пожежі первинними засобами пожежогасіння до прибуття пожежно-рятувальної служби проводиться ланкою пожежогасіння підприємства (список складається заздалегідь).

